

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

SANAYİ, HİZMETLER VE TARIM KOMİSYONU

“ULUSAL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ STRATEJİSİ” TASLAK DÖKÜMANINA İLİŞKİN TÜSİAD GÖRÜŞÜ

24 Mart 2009

TS/SHT/2009-0017

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İran Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Mörkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29
Tel: (90-312) 468 10 11
Tel: (32-2) 736 40 47
Tel: (1-202) 776 77 70
Tel: (49-30) 28 878 6300
Tel: (33-1) 426 516 40

Faks: (90-212) 249 13 50
Faks: (90-312) 428 86 76
Faks: (32-2) 736 39 93
Faks: (1-202) 776 77 71
Faks: (49-30) 28 878 6399
Faks: (33-1) 426 516 99

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad-us.org
e-mail: info@tusiad-de.org
e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

Bölüm I

İkinci paragrafın son cümlesindeki “iklim değişikliği sisteminden” ifadesi yerine **“iklim değişikliği konusunda yeniden şekillenecek olan sistemden”** ifadesinin kullanılması daha uygun olacaktır.

Bölüm II

- 1- Temel göstergeler kısmının 5. paragrafında “OECD ve Sözleşme’nin Ek-1 listesi ülkeleri arasında; kişi başı sera gazı emisyon, kümülatif emisyon ve kişi başı birincil enerji tüketimi miktarında en düşük değere sahiptir” denilmektedir. **Bu kısmın yeniden gözden geçirilmesinde yarar vardır.** Örneğin; kişi başına düşen emisyonlar açısından Türkiye en düşük seviyede olsa bile toplam emisyon değerleri açısından bazı küçük OECD ülkelerinin emisyonları Türkiye değerinden daha düşüktür.
- 2- Temel göstergeler kısmının 8. paragrafında “BMİDÇS Ek-I ülkeleri arasında 1990–2006 yılları arasında, % 95 ile, en yüksek sera gazı emisyonu artış oranına sahiptir” denilmektedir. Bu artış oranı çok yüksektir ama Türkiye emisyonları zaten bir çok ülke ile karşılaştırıldığında çok düşük seviyede kalmaktadır. **Türkiye emisyonlarının dünya toplamındaki oranın sadece %1 olduğu vurgulanmalıdır.**
- 3- Temel göstergeler kısmının 11. paragrafında “2008 yılı enerji göstergelerine bakıldığında, kişi başı birincil enerji tüketimi dünya ortalaması değeri 1,80 ton eşdeğer petrol, OECD ortalaması 4,70 iken, bu değer Türkiye’de 1,29 olarak gerçekleşmiştir” denilmektedir. Bu değerler büyük bir olasılıkla 2008 tarihli bir rapordan alınmıştır. Ancak, rapor 2008 tarihli olsa bile değerler muhtemelen 2006 değerleridir. **Dolayısıyla rakam verilirken hangi yılın rakamı olduğu ve kaynağı belirtilmelidir.**
- 4- Temel göstergeler kısmının 12. paragrafında; “Enerji Tüketimi OECD ülkelerinde 2006 yılında ortalama 127,4 milyon ton iken Türkiye’de bu rakam 73,4 milyon tondur. Diğer yandan, dünyada kişi başına enerji tüketimi 1778 bin kcal/kgofoil, Avrupa’da 3773 bin kcal/kgofoil iken Türkiye de bu değer 1185 bin kcal/kgofoil’dir. (2005)” denilmektedir. Genel olarak, Türkiye’de ve Dünyada enerji istatistiklerinde kullanılan birim “Ton Eşdeğer Petrol (TEP)-Tons of Oil Equivalent (TOE)”dir. TEP enerji kaynaklarını, ısı değerleri de dikkate alınarak, eşdeğer hale getirilmiş bir birimdir. Örneğin Türkiye’nin 2006 yılı enerji tüketimi 99 590 Bin TEP’dir. **Kişi başına enerji tüketimi değerlerinin de TEP/kişi olarak verilmesi gerekir. Enerji tüketimine ilişkin değerlerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığından alınmasında yarar vardır. Ayrıca, genel enerji göstergelerinin yanısıra elektrik enerjisi değerleri de yer almalıdır.** Örneğin: Türkiye elektrik tüketimi, Türkiye kişi başına elektrik tüketimi, Dünya kişi başına elektrik tüketimi, OECD kişi başına elektrik tüketimi verilmelidir. Böylece Türkiye kişi başına elektrik tüketiminin Dünya ortalamasının altında ve OECD ortalamasının ¼ civarında olduğu ortaya konacaktır.

Bölüm VI

“Sektörler bazında” ifadesine istinaden “Enerji Yoğunluğu” ile ilgili “%15” hedefinin, her bir sektör için ayrı ayrı hedef mi yoksa Türkiye için belirlenmiş toplam hedef mi olduğu ya da her bir sektör için ayrı ayrı hedeflerin mi belirleneceği netleştirilmelidir. Bu konunun da değerlendirilmesi ve belgede hedefin, kastedilene uygun olup olmadığının yeniden gözden geçirilmesi yararlı olacaktır.

Sera gazı kontrolü ile ilgili yükümlülüklerin hem resmi kurumları hem de özel kuruluşları kapsamayı, dağılımlarının da eşit olması gereklidir. Ayrıca hedefi gerçekleştiren özel kuruluşlar için vergi indirimi veya doğalgaz/elektrik indirimi sağlanabilir.

a) Sera Gazı Emisyon Kontrolü için;

Enerji:

İlk beş madde için genel değerlendirme; Somut hedeflerin hangi yıl baz alınarak öngörüldüğü belli değildir; ayrıca nasıl hesaplandığının da tüm paydaşlar ile paylaşılmadan strateji belgesine konulması hatalı olacaktır. Somut hedefler için Haziran 2009’a kadar tüm ilgili sektörlerle birlikte ortak çalışma yapılarak belirlenecek bir baz yıla göre mevcut durumda çıkartılmalı ve 2020 yılına kadar BAU üzerinden 3 aşamalı (normal, ilave, zorlayıcı tedbirlerle yapılabilecek hedefler) hedef tanımlaması çıkartılmalıdır. Hedeflerin CO₂ eşdeğeri olarak mı belirleneceği belirtilmelidir.

2020’ye kadar enerji yoğunluğunun %20’ye düşürülmesi

Japonya’da 0,09 TEP/GSYİH, OECD’de ortalama 0,19 TEP/GSYİH olan enerji yoğunluğu Türkiye’de 0,38 TEP/GSYİH’dir.

Eİİİ, Türkiye’nin bu rakamı 2020’de 0,30 TEP/GSYİH’a (%21 düşüş) indireceğini ifade etmesine rağmen bu belgede %15 düşürme (0,32 TEP/GSYİH) hedeflenmiştir.

2020’ye kadar kurulu güçte yenilenebilirin payının %35’den %40 çıkarılması

Şu anda (17.03.2009) kurulu güç 41.956,5 MW’dır. Yenilenebilir enerjiye dayalı kurulu güç: hidrolik 13.836,7 MW, rüzgar 408,6 MW, jeotermal 29,8 MW ve diğer yenilenebilir 62,5 MW olmak üzere toplam 14.337,6 MW olup toplamın % 34,17’dir.

TEİAŞ yüksek talep senaryosuna göre 2020’de kurulu güç yaklaşık 105.000 MW olacaktır. %40’lık hedefe göre yenilenebilir enerjiye dayalı kurulu güç en az 42.000 MW olmaktadır. TEİAŞ’ın “2008-2017 Üretim Kapasite Projeksiyonu” raporuna göre 2017’ye kadar ilave hidrolik kurulu güç 20.811 MW olmakta ve mevcut 13.836,7 MW’la toplam 35.647 MW’a çıkmaktadır. TEİAŞ Genel Müdürünün ODTÜ’de yaptığı bir sunuşa göre 2020’de rüzgar kurulu gücü 18.000 MW civarında olacaktır.

Demek ki diğer yenilenebilir kaynaklarla 2020’de toplam yenilenebilir kurulu güç 45.000 MW civarında olacaktır ki hedefe ulaşmakta sorun görünmemektedir.

Ancak yenilenebilir enerjiye verilen teşvikler şu anda yeterli değildir. Mevcut Yenilenebilir Kanunundaki taban ve tavan tarife ancak %35 üzerinde güç faktörüyle çalışabilecek rüzgar enerjisi için ekonomik olmaktadır. %35’in altındaki rüzgar potansiyelini de değerlendirebilmek için bu tarife artırılmalıdır.

Her enerji türü için AB ülkeleri örnek alınarak tarifeler oluşturulmalıdır. Yenilenebilir enerjiyi teşvik için vergilerde de kolaylıklar sağlanmalıdır.

Yenilenebilir kaynaklardan enerji üretimi, ekipman üretimi, Ar-Ge ve teknoloji transferi teşvik mekanizmaları netleştirilmelidir.

AB, 2020'ye kadar elektrik üretiminin %20'si yenilenebilir enerji kaynaklardan sağlanacaktır derken üretiminde hedef koymuştur. **Dolayısıyla Türkiye'nin üretimde değil de kurulu güçte hedef koymasının kabul edilmeme riski mevcuttur.**

2020'ye kadar binalarda %35-50 enerji tasarrufu sağlamak

Binalarda yalıtım yetersizliği nedeniyle %50'ye yakın enerji israfı olduğu bilinmektedir. Ancak binaların yalıtımını sağlamak büyük maliyetler getirecektir. Şehirlerde dış duvarlara mantolama yapılması ve çift cam uygulaması yaygınlaşmakla beraber henüz yeterli seviyede değildir. Bu konuda bir kredi sistemine ihtiyaç vardır. Büyük şehirlerin dışındaki alt yapısı yetersiz konutlarda yalıtım yapılması büyük bir sorun olacaktır.

Dolayısıyla buradaki hedefin %35-50 değilde %15-20 şeklinde konulması, gerçekleştirilmesini mümkün hale getirecektir.

“Residential”enerji verimliliği hedefleri,yenilenebilir kaynakların bu amaca yönelik kullanımı,teşvikler ve mekanizmalara(net metering) yer verilmemiştir.

2020'ye kadar talep tarafı yöntemleri ile %7 emisyon azaltımı

Evlerdeki beyaz eşyaların az enerji tüketen A sınıfı gereçlerle değişimi enerji tasarrufu sağlayacaktır.

2020'ye kadar sanayide enerji verimliliği uygulamaları ile %15-20 olan potansiyeli kazanmak

Sanayiye bu konuda teşvik sistemi getirilmezse gerekli yatırım yapılamayacaktır. Özellikle sanayiye yönelik hedeflerin arkasının doldurulması ve sektörel kırılım ile desteklenmesi daha anlamlı olacaktır.

Madde 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 için genel değerlendirme: rakamsal hedef belirtilmemiştir. Yukarıda da belirtildiği üzere bu hedefler rakamsal olmasa da, hedefler için limit değerlerin müzakere öncesinde belirlenmiş olması önemlidir. Nitekim, müzakereler sırasında rakamsal hedef belirtilmesi istenebilir, çıkabilecek bu tür sorular karşısında hazırlıklı olunmalıdır. Bunun için de, hedeflerin belirlenmesinde Enerji Sektörünün öncü firmalarından geri bildirim alınması ayrıca önem taşımaktadır. Ayrıca hedef tarihlerin belirtilmesi faydalı olacaktır.

Kojenerasyon tesis sayısını artırmak

Açık çevrimli bir gaz türbini kullandığı enerjinin ancak %30-40'ını elektrik enerjisine çevirirken kojenerasyonla (birleşik ısı güç sistemleriyle) verim %70-90'lara çıkabilmektedir. Bu sayede kojenerasyonda yakıttan tasarruf %35-40 mertebesinde. Dolayısıyla karbon dioksit salınımında da azalma sağlanmaktadır. Kojenerasyon en az %80 verim sağlamak kaydıyla teşvik edilmelidir.

Bölgesel ve merkezi ısıtma sistemlerine geçmek

Son zamanlarda Türkiye’de merkezi sistemden bireysel kat kaloriferine (kombili sistem) geçiş şeklinde bir eğilim olmuştur. Son derece verimsiz ve sağlıksız olan bu sistemlerden hızla merkezi sisteme geçiş yapmalı, apartman bazında değil site veya mahalle bazında merkezi sistemler oluşturulmalıdır.

Temiz yakma teknolojisi ve atık ısıdan yararlanmak

Temiz yakma teknolojileri çok geniş bir kavramdır. ARGE safhasında olan çok sayıda teknoloji vardır. Dolayısıyla *“maliyet etkin, Türkiye şartlarında uygulanabilir, ticarileşmiş”* ifadesi temiz yakma teknolojileri kavramına eklenmelidir.

Atık ısıdan yararlanma konusunda TÜBİTAK-MAM, EÜAŞ, Yıldız Teknik Üniversitesi ve EİEİ’nin ortak yürüttüğü bir proje vardır. Pilot uygulama olarak Yatağan Santralının Yatağan İlçe Merkezi ve Muğla İl Merkezini ısıtması üzerinde çalışılmaktadır. Bu projeye hız verilmeli, arkasından Soma, Tunçbilek, Afşin Elbistan ve diğer santraller için benzer projeler yapılmalı ve uygulanmalıdır.

Mevcut termik santrallerin rehabilitasyonlarının tamamlanması

Verimleri %35’lerden %30’lara hatta %30’un altına düşen kömürlü termik santrallerin rehabilitasyonları ivedilikle yapılmalıdır. Verim artışı aynı üretim için daha az yakıt tüketimi, dolayısıyla daha az sera gazı emisyonu anlamına gelmektedir. Bu paragrafa **hidrolik santrallerin rehabilitasyonu** da eklenmelidir. Çünkü hidrolik santrallerin aynı miktar suyla daha fazla üretim yapması termik santrallerin daha az yakıt tüketmesi anlamına gelecektir. Bunun sonucunda da yine emisyonda düşme gerçekleşecektir.

Düşük ve sıfır emisyon teknolojilerin kullanımını artırmak

Maddesinin sonuna “ve yaygınlaştırılmasını desteklemek” ifadesinin eklemesi uygun olacaktır.

Sıfır emisyon teknolojileri denince “CCS CO₂ tutma ve depolama” akla gelmektedir. Bu konuda kurulmuş pilot tesisler olsa da teknik ve hukuki sorunları henüz tam çözülememiş bu teknolojinin taahhütler arasına alınması için erkendir. Düşük ve sıfır emisyon teknolojilerinin kullanımını artırmak için enerji dostu ürünlerin üretimine yönelik AR-GE’nin, inovasyonun ve temiz teknolojiye geçişin devlet tarafından desteklenmesi (finansman, vergi indirimi vb.), ve teşviklerin verilmesi önemlidir. Ayrıca halkı bilinçlendirme ve halkı enerji dostu ürünü kullanmaya teşvik için gerekli çalışmaların yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Yeni kurulacak tesislerde “temiz ve yüksek verimli kaynaklara” yönelimi sağlaması ve bu konuda gerekli finansman ve teşvik sistemlerinin oluşturulması

İfade **“temiz kaynaklara ve yüksek verimli teknolojilere”** şeklinde değiştirilmelidir.

Enerji Başlığı için Genel Değerlendirme;

Raporda sera gazı emisyonu azaltımına yönelik hedeflere ulaşımında kullanılacak yenilenebilir enerji kaynaklarımızdan hidro ve rüzgar ile temiz kömür teknolojilerine açıkça değinildiği halde güneş enerjisi uygulamalarından bahsedilmemektedir.

Türkiye de Rüzgarda yaklaşık 12Gw, CSP güneş; teknolojisinde 70Gw ve PV güneş; teknolojisinde 200Gw lik bir potansiyel var ancak bunu nasıl ulusal endüstriye çevirebiliriz, gerekli altyapı (işletim, girişim sermayesi vb) ve teşviklerle ilgili yeterince derinlik görülmemektedir.

Yine atık ve su yönetimine kapsamlı olarak değinilmemiştir. Özellikle zehirli ve endüstriyel atıkların bertaraf edilmesi ve bunlardan enerji üretilmesi de önemli bir konudur.

Sektörel emisyonların göstergeleri, bunların nasıl doğru ve gerçekçi olarak ölçüleceği ve bunun altyapısının kurulması konusunda eksiklikler gözükmemektedir.

Sera gazı kontrolü ile ilgili yükümlülükler hem resmi kurumları hem de özel kuruluşları kapsayacaktır. Bunun dağılımının nasıl olacağı belirtilmelidir. Bu yükümlülüklerin sadece özel kuruluşların etkisi ve katkısı ile değil, resmi kurum ve kuruluşların da aktif faaliyetleri yerine getirmesi ile sağlanabilecektir.

Ayrıca hedefi gerçekleştirilen özel kuruluşlar için vergi muafiyeti/indirimi sağlanabilir. Karbon piyasası ile ilgili standartların netleştirilmesi ve yaygınlaştırılması ile teşviklerin artırılması, karbon piyasasının hareketlendirilmesi sağlanmalıdır. Ancak bunun eşit şartlarda ve belirli sınırlar dahilinde yapılabilmesi için yine resmi ve özel kurum ve kuruluşların çalışmaları ile Karbon Piyasası Standartları oluşturulmalıdır.

Ulaştırma:

Ulaştırma bölümüne de taşımacılıkta deniz yolu ve taşımacılığının artırılacağı eklenebilir. “Çevreyi ürünlere yönelik AR-GE ve inovasyon faaliyetlerinin teşviklerle desteklenmesi gereklidir” maddesi eklenmelidir.

Atık:

- Atık yönetiminde; kaynağında azaltma, yeniden kullanım, geri dönüşüm ve kazanımı sıralamasını daha etkin uygulamaya geçirmek, “Atık yönetiminde; kaynağında azaltma, yeniden kullanım, geri dönüşüm ve kazanımı sıralamasını daha etkin uygulamaya geçirmek” maddesi için hem lisanslı geri dönüşüm/geri kazanım tesislerinin sayısı artırılmalı, hem de maliyet, bertaraf yöntemine oranla daha çok düşürülmelidir. Bunun yanı sıra, düzenli depolama alanları ile tehlikeli atık bertaraf tesislerinin devlet tarafından Türkiye’nin farklı bölgelerinde olacak şekilde yaygınlaştırılması gerekmektedir.

- Yeniden kullanım ve atık geri kazanım miktarının artırılmasına yönelik oluşturulan Atık Eylem Planını etkin uygulamak, “Yeniden kullanım ve atık geri kazanım miktarının artırılmasına yönelik oluşturulan Atık Eylem Planını etkin uygulamak” hedefinin yerine getirilmesi için özel kuruluşlar ile resmi kuruluşlara dağılımın nasıl olacağı belirlenmelidir. Bu yükümlülük, sadece özel kuruluşların etkisi ve katkısı ile değil, resmi kurum ve kuruluşların da aktif faaliyetlerini yerine getirmesi ile sağlanabilecektir.

b) İklim Değişikliğine Uyum İçin;

(b) bendinin sonuna aşağıdaki ifade eklenmelidir.

- İklim değişikliğinin çeşitli sektörler üzerindeki etkilerini belirlemek ve bu yönde sektörler arası işbirliği içinde gerekli çalışmaları yapmak

Sulama kaynaklarının çoğaltılması, sulama sistem ve teknolojilerinin de iyileştirilmesi gereklidir. Nesli tükenmekte olan canlılar da bu kapsamda değerlendirilebilir. Su geri kazanımının teşviki için devlet desteği verilmesi faydalı olacaktır. Ayrıca, bu başlık altında belirtilen konularla ilgili mevcut yasal düzenlemelerin de gözden geçirilmesi ve gereken yasal düzenlemelerin de yürürlüğe alınması gerekliliği değerlendirilmelidir.

c) Teknoloji Geliştirme, Transfer ve “Know-How”

Gönüllü karbon borsası ile ilgili standartların netleştirilmesi gereklidir.

d) Finansman

(d) bendinin 4. paragrafında “Esneklik mekanizmalarının (emisyon ticareti, gönüllü emisyon ticareti, ortak yürütme, temiz kalkınma mekanizmaları) etkin uygulanması için yasal ve kurumsal yapıları oluşturmak” denilmektedir.

Ancak dikkat edilmesi gereken bir husus vardır: Mevcut Kyoto mekanizmaları çerçevesinde ve Türkiye Ek-1 ülkesi olduğu için temiz kalkınma mekanizmasından (CDM) yararlanması mümkün değildir. Ancak 2012 sonrası mekanizmaların şekillenmesinde Türkiye’nin bu mekanizmadan yararlanabilmesi için girişimlerde bulunması yarar sağlayacaktır.

“Esneklik mekanizmalarının (emisyon ticareti, gönüllü emisyon ticareti, ortak yürütme, temiz kalkınma mekanizmaları) etkin uygulanması için yasal ve kurumsal yapıları oluşturmak” amacı ile 1. maddede de belirtildiği üzere resmi kurum ve kuruluşlarla birlikte bu yasal yapıların oluşturulması gereklidir.

2012 SONRASI İKLİM REJİMİ MÜZAKERELERİNE İLİŞKİN TÜRKİYE’NİN POZİSYONU

a) Azaltım

"2012 sonrası iklim değişikliği anlaşmasının başarılı olabilmesi için en önemli faktörün, ülkelerin ekonomik gelişmişlik ve ulusal kapasitelerin ve yapabilecekleri ölçüsünde farklılaştırılmaları gereği" kapsamında Türkiye’nin mevcut durumda sanayinin durumu, ekonomik durumu, sanayide kullanılan teknoloji, sanayinin yoğun olduğu bölgeler ile sanayinin henüz gelişmediği veya gelişmekte olduğu bölgeler arasındaki farklılıklar vb hususların dikkate alınması önemlidir. Ayrıca özellikle çevre ile ilgili konularda mevzuat uyumunun yanı sıra uygulama uyumunun, uygunluğunun, ve Türkiye şartlarının ve Türkiye’nin çevre yönetimiyle ilgili altyapısının da değerlendirilerek hedeflerin, faaliyetlerin geliştirilmesi önemlidir. Çevre ile ilgili mevzuat gereksinimlerinin hayata geçirilmesinde ve Türkiye genelinde yaygınlaştırılmasında sorunlar oluşabilmektedir. Resmi ve özel kurumların ortak çalışması ile iyi bir planlama olmadan ve uygulamadaki aksaklıkların sadece cezai

yöntemlerle giderilmeye çalışılması durumunda yine aynı durum sera gazı emisyonlarının azaltılmasında da gündeme gelecektir.

Çevre ve Orman Bakanlığı'nın tüm bu iyileştirme ve azaltma çalışmasının ülke genelinde ortak bir şekilde ölçümlenebilmesi için sera gazı emisyonlarının CO₂ eşdeğeri açısından hangi hesap yöntemi ile hesaplanacağı (IPPC, ISO 14064 vb) netleştirilmelidir.

c) Uyum

Çevre ve Orman Bakanlığı'nın, tüm bu iyileştirme ve azaltma çalışmasının ülke genelinde ortak bir şekilde ölçümlenebilmesi ve yürütülebilmesi için sera gazı emisyonlarının CO₂ eşdeğeri açısından hangi hesap yöntemi ile hesaplanacağını (IPCC, GHG Protokolü, EPA vb) netleştirmesi gerekmektedir. Aksi durumda kuruluşlar farklı hesap yöntemleri ile farklı sonuçlara erişecekler, ortak bir dil oluşturulamayacaktır. Böylece aynı sektörde çok farklı sonuçlar elde edilebilecek ve hedeflerin hayata geçirilmesinde sıkıntı yaşanacaktır. Emisyon ölçümleri konusunda yetkilendirilmiş firmalara ilgili yönetmelik kapsamında zaten sera gazı emisyonunu CO₂ eşdeğeri olarak hesaplamaktadırlar. Bu durumda Bakanlık emisyon ölçümü için yetki almış firmaların sera gazı ölçüm hesabını da kabul etmelidir.

Bununla birlikte, yetkilendirilmiş kuruluşların kullandığı hesap yöntemlerinin de ortaklaştırılması büyük önem taşımaktadır. Yönetmelik kapsamında olmayan kuruluşların ise yine Bakanlık tarafından yayınlanacak hesap yöntemi ile sera gazı değerinin Bakanlığa iletmeleri sağlanmalıdır. Hesap yöntemi ve esaslar gecikmeden bir genelge ile yayınlanmalı, bu genelgenin hazırlanmasında taslak raporda belirtilen sektörlerin önde gelen kuruluşları ile Sivil Toplum Kuruluşlarının ortak çalışması gereklidir. Bunun için, V. Bölüm'deki "Stratejik Hedefler (Kısa Dönem) arasına "Tüm kesimlerin, planlanan stratejileri yerine getirmeleri için gerekli her türlü resmi teknik bilgiyi ve Yasal Mevzuatı sağlamak" hedefinin ya da bu anlamdaki bir hedefin de tanımlanarak yer alması; tüm kurum ve kuruluşların bu konuda teknik olarak da desteklenmesinin sağlanması ve farklılıkların önüne geçilmesi gerekmektedir.

Türkiye'nin konuyla ilgili mevcut envanterinin iyileştirilmesi, sektör bazlı pilot çalışmaların yapılması, belgede tanımlanan uygulamaların devreye alınması için bir geçiş dönemi olmalıdır. Belgede belirtilen hedef tarihlerin, bu geçiş dönemi dikkate alınarak belirlenmesinin ve yasal düzenlemelerle tanımlanmasının da önemi vurgulanmalıdır.

Alt hedeflerin sektörel bazlı olması ve yasal düzenlemelerle de tariflenmesi büyük önem taşımaktadır. Sektörel bazlı alt hedeflerin, uluslararası kabul görmüş standartlara ve Türkiye şartlarına uygun bir model ile belirlenmesi büyük önem taşımaktadır.